

## แค่คุณครูที่รักด้วยแรงศรัทธา ( 2 )

..... ระเบียบ สาคริก

ผู้เขียนเคยเขียนบทความภายใต้หัวข้อเดียวกันนี้ไว้ครั้งหนึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2537 สรุปสาระจากเรื่องครูหาใช่เพียงผู้สอนหนังสือในสถานศึกษาเท่านั้นไม่ หากควรมองเห็นว่า ผู้ซึ่งชีวิตเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะกำลังปฏิบัติสิ่งใดควรมีความเป็นครูอยู่ได้จิตสำนึก กล่าวคือมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อเพื่อนมนุษย์บนพื้นฐานแห่งและคนในค้ำที่ชีวิตยังคงอยู่ในสภาพคล้ายกว่าคน เป็นธรรมชาติอยู่ในรากฐานตนเอง

ในช่วงปลายเดือนเมษายน 2538 นี้ มีรายงานข่าวปรากฏออกมาว่า ผู้บริหารระดับประเทศเกิดความคิดที่จะรวมทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเข้าด้วยกัน โดยที่อ้างเหตุผลว่าต้องการความเป็นเอกภาพในการจัดการศึกษา

เมื่อปรากฏเป็นข่าวจึงมีผลกระทบทำให้หลายคนตามความคิดเห็นจากผู้เขียน ซึ่งตนเองได้ตอบไปว่ารวมหรือไม่รวมก็ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาแต่อย่างใดทั้งสิ้น แต่ถ้ารวมและนำมาปฏิบัติซึ่งจริง ๆ แล้วก็คือ การสั่งการหรือกำหนดเงื่อนไขจากกลุ่มคนระดับบน ยิ่งสร้างความแปลกแยกให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น

อนึ่ง สมมุติว่ารวมสำเร็จ ผลที่ได้รับก็คือ เอกภาพคำสั่งจากกลุ่มผู้มีอำนาจระดับบน หาใช่เอกภาพอันเกิดจากจิตวิญญาณของแต่ละคนซึ่งสำนึกได้ด้วยตนเอง อันถือเป็นสังขธรรมชีวิตและเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่แท้จริงไม่

แต่ถ้าหวนกลับมาพิจารณากันที่รากฐานการศึกษาของคนปัจจุบันคงพบว่า ในยุคนี้คนส่วนใหญ่ยิ่งซึ้นไปสู่อำนาจระดับสูง มักมีแนวโน้มที่คิดสิ่งใดแล้ว เมื่อนำปฏิบัติผลที่ปรากฏในมุมมองกลับจะทำให้เกิดความแปลกแยกติดตามมาโดยปริยายแทบทุกเรื่องแทนการนำสู่เอกภาพเพิ่มขึ้น

หากพิจารณาหัวข้อเรื่อง **แค่คุณครูที่รักด้วยแรงศรัทธา** ให้ละเอียดและลึกซึ้งถึงรากฐานเพื่อหวังเห็นปัญหาได้ชัดเจน ก่อนอื่นคงมีคำถามให้คิดค้นเพื่อหาความจริงต่อไปอีกว่า **ครูที่แท้จริงนั้นคือใคร** เพื่อหวังว่าเราแต่ละคนจะได้มุ่งความรักความศรัทธาไปยังเป้าหมายอย่างเชื่อมั่นได้

บุคคลผู้ซึ่งชีวิตผ่านประสบการณ์มาแล้วยาวนานพอสมควร แม้เพียงช่วงของบุคคลหนึ่ง หากไม่ปล่อยตัวปล่อยใจให้ทุกสิ่งทุกอย่างผ่านพ้นตัวไปอย่างประมาทโดยไม่เก็บมาคิดค้นหาความจริง หรืออย่างน้อยก็เก็บสะสมไว้ จนถึงวันหนึ่งเมื่อประสบการณ์มาถึงจุดหนึ่งช่วยให้หวนกลับไปมองเห็นได้ถึงความหมาย คงจำได้ถึงคำปรารภในอดีตจากผู้ใหญ่บางคนทีกล่าวว่า **ถ้าเป็นครูตัวเองไม่ได้ ก็อย่าหวังเลยว่าจะเป็นผู้ที่ช่วยให้คนอื่นได้**

จากคำปรารภดังกล่าว หากฟังแล้วไม่หยุดเพียงแค่นั้น แต่เก็บมาวิเคราะห์ค้นหาความจริงต่อไปน่าจะพบว่า

ครูที่ดี หรือหากกล่าวบนพื้นฐานที่ช่วยให้มองเห็นภาพกว้างยิ่งขึ้นว่า **ผู้ใหญ่ที่ดี มีคุณภาพ** ควรเป็นบุคคลผู้ถือสัจจะอันมีเงื่อนไขที่เป็นความจริงปรากฏอยู่ในรากฐานตนเองมาโดยกำเนิดไว้ได้อย่างมั่นคง ให้ผู้อื่นซึ่งถือเป็นเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะเยาวชนและคนในคำมที่ชีวิตยังค้อยกว่าตนเห็นได้ เห็นชัดอย่างค่อเนื่อง และใช้เป็นแบบอย่าง

หากกระแสดังกล่าวยังยืนอยู่ได้ไม่ว่าชีวิตตัวเองจะเริ่มต้นปฏิบัติจากสิ่งใดก็ตาม ย่อมบังเกิดผลมุ่งสู่แนว-  
ทางที่สร้างสรรค์ความเจริญทั้งแก่ตนเองและสังคม โดยที่มีเหตุมีผลสำคัญคิตคามมาอย่างเป็นธรรมชาติคือ ความ  
ซื่อสัตย์ค่อตนเอง และจิตสำนึกรับผิชอบค่อส่วนรวม ที่ลงรากฝังลึกยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่  
มีความรักความศรัทธาในอุดมการณ์ที่ปรากฏอยู่ในรากฐานความรู้สึกของตน ไม่ว่ากระแสดังกรุปวัตถุจะมีการ  
เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและกว้างขวางแค่ไหน ย่อมมั่นคงอยู่ได้และไม่นำมาเป็นข้ออ้างใด ๆ ทั้งสิ้น

แม้ปัจจุบันเรามากได้ยินข้ออ้างที่ว่า สมัยหน้าไม่ได้แล้ว แต่หากนำมาขบคิตบนรากฐานความรู้สึกที่อิสระ  
สักหน่อยจะพบว่า **สัจธรรมหากเข้าถึง เป็นสิ่งอิสระซึ่งปลดล่อแล้วจากยุคสมัยแม้กาลเวลา** แต่คนซึ่งในรากฐาน  
จิตใจตนเองขาดอิสรภาพย่อมมีข้ออ้างได้สารพันค่ออย่าง แม้กระทั่งการนำเอายุคสมัยและกาลเวลามาผูกคิตเอาไว้  
จริง ๆ แล้วก็ค่อความไม่มั่นคงในรากฐานตนเอง

การห้หาค้นเองกรากฐานการศึกษา หากรู้ถึงจริงย่อมเข้าใจได้ว่า ค่อไม่นำจิตใจคไปเกาะยึดคอยู่กับ  
อิทธิพลจากสิ่งภายนอกไม่ว่าจะเป็นวัตถุรูปแบบไหน แม้ตำแหน่งหน้าที่การงานซึ่งมีอำนาจและอำมิส หากเข้าใจ  
ได้ลึกซึ้งว่า ณ จุดยืนซึ่งมองเห็นสัจจะที่ปรากฏอยู่ในรากฐานตนเองอย่างชัดเจน คนได้ปฏิบัติค่ออย่างคี่ที่สุดแล้ว ไม่  
ว่าปฏิบัติสิ่งใดและอยู่ไหนย่อมมีผลช่วยสังคมค่ออย่างปราศจากข้ออ้างใด ๆ ทั้งสิ้น

คำปรารภอีกประโยคหนึ่งซึ่งในอดีตกได้ยินเป็นครังคราวค่อ การแก้ปัญหาค่าง ๆ ค่อแก้ที่ผู้ใหญ่ ถ้า  
สภาพที่เป็นจริงของสังคมยังมีลักษณะวนเวียนเป็นวัฏจักรเช่นงูกินหาง ซึ่งจริง ๆ แล้วก็ค่อเป็นงูกินหางจริง ๆ  
เนื่องจากภาพที่สะท้อนออกมาปรากฏในปัจจุบันทำให้เห็นว่ สังคมไทยกำลังทำลายพื้นฐานค่อตัวเองชัดเจนยิ่งขึ้น  
ไม่ว่ามองไปยังเรื่องใดและเริ่มจากจุดไหน

สภาพดังกล่าวเกิดจากพื้นฐานแนวคิดที่กำหนดคให้คนเน้นมองปัญหาออกจากตัวเองไปสู่วาะหลากหลายซึ่ง  
ถือสัจธรรมของการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏเห็นได้ในบรรยากาศภายนอก หรืออาจกล่าวว่เป็นสภาพซึ่งได้รับการ  
กำหนดคโดยเงื่อนไขที่มีอิทธิพลรูปวัตถุเข้าไปปรากฏอยู่ในรากฐานความรู้สึก ซึ่งหากไม่อาจทวนกลับมาละสิ่งนี้ได้  
แต่กลับคิต รวมความหลากหลายเข้าค้วยกัน แม้การรวมหน่วยงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ย่อมค่อให้เกิด-  
เงื่อนไขปมปัญหาที่ทวนกลับมาสนองผล ทำให้ทั้งคนและสังคมซึ่งตัวเองมีส่วนร่วมรับผิชอบ ต้องประสพกับความ  
เสียหายหนักยิ่งขึ้นตามกฎแห่งกรรม

**สังคมที่ค่ออยู่ในสภาพล้มรากฐานค่อเอง ก็ค่อสังคมค่อมบนพื้นฐานเทคโนโลยีที่มีการปฏิบัติซึ่งมีผล**

ช่วยให้แต่ละคนมีโอกาสสัมผัสกับความจริงบนพื้นฐานธรรมชาติ เพื่อหวังผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างหยั่งลึกซึ่งถึงรากฐาน ก็จะพบกับภาพชีวิตคนจำนวนมากขึ้นซึ่งนับวันยิ่งสะท้อนพฤติกรรมในลักษณะ คั่นลอยหันหันคั่นอันถือเป็นครูสอนสั่งธรรมของการเรียนรู้ ชัดเจนยิ่งขึ้น

ผู้เขียนไม่ได้หมายความว่า เราจะปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยี หากคนยังมีรากฐานจริงหลงเหลืออยู่บ้างย่อมเข้าใจได้ว่า การปฏิบัติจริงกับการใช้เทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะไม่ว่าเร็วแค่ไหน ควรผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกันโดยถือการปฏิบัติเป็นฐาน จึงจะสามารถพัฒนาคนให้หยั่งรู้ได้ว่า เมื่อใดคนควรนำไปปฏิบัติบนพื้นฐานด้านใด เพื่อการหยั่งรู้ถึงสังขารมยิ่งขึ้นเป็นลำดับตามเหตุและผล

ดังนั้น การแก้ปัญหาการศึกษาซึ่งน่าจะได้อย่างมั่นคงยั่งยืน แทนที่จะมุ่งเน้นไปยังภาพของสิ่งซึ่งปรากฏหลากหลายไม่ว่าจะพยายามรวมหรือตามกระแสต่อไปหาทิศทางที่พึ่งนำสู่เป้าหมายที่แท้จริงไม่ จึงน่าจะมุ่งสู่อีกทิศทางหนึ่งหากสามารถหวนกลับได้ จะพบว่าวิถีนี้นั้นโดยสังขารมมีเพียงหนึ่งเดียว ซึ่งสอดคล้องกันกับรากฐานการศึกษาจริงอยู่แล้ว กล่าวคือเน้นที่การปฏิบัติจริงโดยเริ่มจากผู้ใหญ่ จากระดับผู้บริหารประเทศลงมาปฏิบัติร่วมกับประชาชนทุกระดับชั้น จากผู้บริหารระดับต่าง ๆ จากครูผู้สั่งสอนและจากพ่อแม่ถึงลูกและหลาน โดยที่ก่อให้เกิดความรู้สึกจากคนระดับล่างอย่างเป็นธรรมชาติว่า นั่นไม่ใช่มายาภาพหากเป็นสิ่งที่เกิดจากใจจริง ซึ่งในสังคมชาตินิยมแต่ละคนแม้จะต่างระดับจิตใจเมื่อเข้าถึงจุดนั้นย่อมรู้สึกได้ด้วยตนเอง เมื่อนั้นแหละจะทำให้เชื่อมั่นได้ว่า ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาในด้านที่กำลังส่งผลทำลายตัวเองและสังคมอยู่ในขณะนี้ จะได้รับการปรับเปลี่ยนสู่อีกทิศทางหนึ่งซึ่งช่วยให้มีการฟื้นฟูตัวเองสู่สภาพปกติและบังเกิดความสุขได้อย่างแท้จริง.

แม้ขณะนั้นมองเห็นชัดเจนมากกว่า ผู้ที่ขึ้นไปมีตำแหน่งและอำนาจยิ่งสูง ยิ่งสะท้อนแนวโน้มน้อมองปัญหาที่เน้นทิศทางออกจากตัวเอง แต่ก็ขอแนะนำ เหตุอันเป็นพื้นฐานจริงของปัญหานั้น ๆ อยู่ที่ตัวเองจึงควรเริ่มต้นจากตนเองก่อนอื่น เพื่อหวังได้ว่าจะช่วยให้สังคมนี้ถึงจุดเริ่มต้นนำสู่ประโยชน์และความสุขที่แท้จริง ดังนั้นในกรณีนี้แทนที่จะคิดรวมโน้มน้อมนั้น เข้าด้วยกัน หวนกลับมาพิจารณาครูอาจารย์ให้ดีรากฐานเป็นหนึ่งในเดียวกันโดยไม่เหี่ยวได้ไปวิ่งเต้นในเรื่องอื่น ๆ หากหันมาให้ความรักความสนใจแก่บรรดาศิษย์และเยาวชนรวมถึงประชาชนซึ่งชีวิตยังคงอยู่ในสภาพยากไร้ไม่ดีกว่าหรือ ไม่ว่าจะมียกเลิกที่หน่วยงานนั้นก็ยังคงเป็นสังขารมของกึ่งก้านเท่านั้น

ดังนั้นเรื่อง "แค่คุณครูที่รักด้วยแรงศรัทธา" น่าจะหมายความว่า "ครูก็คือครูตัวเองโดยไม่เหี่ยวได้ไปเกาะยึดอยู่กับอามิสซึ่งเป็นสิ่งภายนอก" ส่วน"ความรักและศรัทธา" คงหมายความว่า "รักและศรัทธาในอุดมการณ์ซึ่งคนมีอยู่ในรากฐาน และพึงรักษาไว้ได้อย่างลึกซึ้งชีวิต" หากเน้นมองแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา คงต้องเริ่มที่ตัวเองซึ่งถือ เป็นกุญแจดอกสำคัญที่สุดและเริ่มด้วยการปฏิบัติจริงจากบนสู่ล่าง โดยที่ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ลงมาปฏิบัติร่วมกับคนระดับล่าง เริ่มจากผู้นำระดับสูงสุดจากใจจริง เพื่อหวังให้สิ่งซึ่งเป็นปัญหาหนักใน

ปัจจุบัน ใ้มีเวลาสัปดาห์หนึ่งซึ่งจะจัดกระจายไปคนละทิศทางอย่างซากรากฐานและแกนนำ ใ้กลับคืนมา เป็นฐานรองรับสังคมซึ่งผู้นำจากด้านปฏิบัติแล้วอย่างเด่นชัด แม้ว่าวิถีทางบนพื้นฐานแนวคิดนี้อาจทำให้บางคนรู้สึกว่าซ้ำซ้อนหรือ คงต้องพิจารณาว่าแม้ซ้ำแต่มีความหวังว่าจะบรรลุผลตามเป้าหมายจริงตามเหตุและผล หรือว่าต้องการเร็ว หากกลับสร้างปัญหาเพิ่มขึ้นในอนาคตคงต้องตัดสินใจเลือก ถ้าเห็นด้วยกับแนวคิดที่นำเสนอมาแล้วคงพิจารณาต่อไปอีกว่า ผู้บริหารระดับสูงซึ่งจะต้องเป็นผู้นำปฏิบัติอย่างจริงจังจำเป็นจะต้องมีรากฐานจิตใจที่เข้าถึงและเชื่อมั่นในสังคมนิติการปฏิบัติดังกล่าวอย่างลึกซึ้ง ทำให้กล้าที่จะยืนหยัดอยู่บนจุดยืนของตนอย่างปราศจากความหวั่นไหวใด ๆ ทั้งสิ้น แทนการเข้าไปสู่ตำแหน่งหน้าที่บริหารในลักษณะตามกระแสเก่า ๆ ซึ่งเข้าไปแล้วทำให้สิ้นไม่ถึงขั้นคืนยิ่งขึ้น

อนึ่ง แม้ว่ามองจากภายนอกจะพบว่า มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษามากกว่าหนึ่งราย และโดยสังคมนิยมพบกับความหลากหลายเพิ่มขึ้น แต่ถ้าผู้บริหารในระดับสูงซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลของแต่ละหน่วยไม่ว่าจะแยกแยะออกไปอีกก็กระทรวงทบวงกรม หากมีอุดมการณ์และรากฐานแนวคิดสอดคล้องกันกับการปฏิบัติดังกล่าวย่อมรวมกันและสะท้อนภาพความสามัคคีให้ประชาชนเห็นและมั่นใจได้ ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อต่างฝ่ายนำปฏิบัติย่อมเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งผลที่ปรากฏย่อมทำให้คนในระดับล่างสามารถสานรากฐานความรู้สึกถึงซึ่งกันและกันได้อย่างเป็นธรรมชาติ แทนการรวมกันเพียงปลายเหตุซึ่งเช่นที่มีการคิดจะหา กันไม่